

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN INITIATIEF (zonder effectbeoordeling)

Dit document dient om het publiek en belanghebbenden te informeren over de werkzaamheden van de Commissie, zodat zij feedback kunnen geven en effectief kunnen deelnemen aan raadplegingen.

Wij verzoeken deze groepen hun standpunt te geven over de analyse van het probleem door de Commissie en over mogelijke oplossingen. Bovendien worden zij uitgenodigd relevante informatie door te geven waarover zij beschikken.

TITEL VAN HET INITIATIEF	EU-strategie om de wereldwijde klimaat- en energietransitie te bevorderen
LEIDEND DG VERANTWOORDELIJKE EENHEID	ENER.F3, CLIMA.D1
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's
INDICATIEVE PLANNING	Derde kwartaal van 2025
AANVULLENDE INFORMATIE	–

Dit document dient slechts ter informatie. Het loopt niet vooruit op de eindbeslissing van de Commissie over de vraag of dit initiatief zal worden voortgezet en welke invulling dat uiteindelijk zal krijgen. Alle elementen van het initiatief dat in dit document is beschreven, waaronder de planning, kunnen veranderen.

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context

In de politieke beleidslijnen 2024-2029 heeft voorzitter Von der Leyen van de Europese Commissie benadrukt dat Europa een voortrekkersrol moet blijven spelen in internationale klimaatonderhandelingen, voortbouwend op recente EU-initiatieven op het gebied van mondiale kwesties. Die initiatieven hebben betrekking op methaan, koolstofbeprijzing en mondiale streefcijfers voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Daartoe heeft de voorzitter voorgesteld om de groene diplomatie op te voeren en meer samen te werken met niet-EU-landen over de externe aspecten van het EU-beleid. Ze heeft er ook op gewezen dat nieuwe partnerschappen voor schone handel en investeringen de voorziening van grondstoffen en schone energie en technologie van over de hele wereld zouden helpen veiligstellen.

In de aanloop naar de COP30 in Belém (Brazilië, 10-21 november 2025) is de Commissie van plan haar nieuwe klimaat- en energievisie te presenteren. Dat is bevestigd in het werkprogramma van de Commissie voor 2025, de Clean Industrial Deal en het actieplan voor betaalbare energie. In zijn opdrachtbrief heeft commissaris Hoekstra tot taak gekregen de klimaatdiplomatie van Europa te versterken; commissaris Jørgensen heeft dezelfde opdracht voor de energiediplomatie.

In de mededeling zullen de gevolgen van de nieuwe geopolitieke realiteit op het beleid en de governance weerspiegeld worden en zal de mondiale klimaat- en energiestrategie van de EU voor het mandaat 2025-2029 van het college met het oog op de COP30 en erna bepaald worden. Er wordt ook het voornemen van de EU in uiteengezet om samen te werken met elk land dat onze verantwoordelijkheid deelt om het multilaterale stelsel te handhaven, de universele waarden te eerbiedigen en de verbintenissen in het kader van de Overeenkomst van Parijs na te komen. Er moet samengewerkt worden bij de uitvoering van de mondiale doelstellingen voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie, de uitbreiding van het koolstofbeprijzingsbeleid, het koolstofvrij maken van de industrie, de hervorming van het

internationale systeem, de verbetering van de klimaatbestendigheid en -paraatheid, en de aanmoediging van een rechtvaardige en eerlijke transitie. De samenwerking moet worden geschaarwd door investeringen en financiële samenwerking.

Probleem dat met het initiatief wordt aangepakt

Tien jaar na dato zien we dat de Overeenkomst van Parijs een verschil heeft gemaakt. Ze blijft een mijlpaal in het multilateralisme en de wereldwijde strijd tegen klimaatverandering. In 2015 hadden slechts een handvol landen nationale doelstellingen om klimaatneutraal te worden. Vandaag de dag wordt meer dan 90 % van de wereldwijde uitstoot gedekt door toezeggingen voor klimaatneutraliteit op de lange termijn. Maar de wereld ligt nog niet op schema om de temperatuurstijging onder de 1,5 °C te houden, en die drempel moeten we bereiken om de risico's en de gevolgen van de klimaatverandering drastisch te beperken. Hoewel de EU slechts 6 % van de wereldwijde uitstoot vertegenwoordigt, is het absoluut noodzakelijk dat andere grote economieën en opkomende economieën waarvan de uitstoot nog toeneemt, ambitieuze doelstellingen aangaan om de uitstoot terug te dringen en het nodige beleid invoeren om die doelstellingen te verwezenlijken en bij te dragen aan de wereldwijde inspanningen om de temperatuurdoelstelling van de overeenkomst in het vizier te houden.

De transitie naar schone energie is cruciaal om de temperatuurdoelstelling van de Overeenkomst van Parijs te halen. De EU en de hele wereld moeten afstappen van fossiele brandstoffen. Daarvoor moeten we sneller de energieverbindingen in de eerste algemene inventarisatie nakomen.

De transitie naar schone energie biedt enorme zakelijke kansen voor de EU en de rest van de wereld. Het Internationaal Energieagentschap verwacht dat de wereldwijde investeringen in energie in 2025 stijgen tot een recordhoogte van bijna 3 biljoen EUR, waarbij technologieën op schone energie dubbel zoveel kapitaal aantrekken als fossiele brandstoffen. Aan het huidige tempo zal de handel in schone technologie in 2035 500 miljard EUR bereiken, ongeveer 50 % meer dan de huidige waarde van de wereldhandel in aardgas. Toch zijn investeringen in hernieuwbare energie en energie-efficiëntie en in projecten om de industrie koolstofvrij te maken, ongelijk verdeeld over de hele wereld. Zo woont in Afrika ongeveer 20 % van de wereldbevolking, maar investeert het minder dan 2 % van zijn uitgaven in schone energie.

De investeringen in klimaatadaptatie en -bestendigheid moeten overal vergroot worden. De internationale financiële architectuur heeft nog niet de omvang en kwaliteit van de financiering opgeleverd die nodig is om de wereldwijde transitie te verwezenlijken.

De verwezenlijking van de doelstellingen van de Clean Industrial Deal hangt nauw samen met het vermogen van de EU om internationaal op te treden. De EU kan haar doelstellingen van schone industrialisering niet verwezenlijken zonder partnerschappen op mondiaal niveau. Veel kritieke grondstoffen die essentieel zijn voor de groene transitie en voor de veiligheid en veerkracht van de EU moeten van buiten de EU komen.

Een hernieuwde klimaat- en energiediplomatatie van de EU zal naar verwachting een antwoord bieden op deze uitdagingen. Dat moet de wereldwijde schone transitie en de veerkracht bevorderen en onze doelstellingen voor het binnenlandse concurrentievermogen ondersteunen. Het moet ook een gunstig investeringsklimaat creëren en zo beleidshervormingen in onze partnerlanden stimuleren om energiesystemen, de industrie en het vervoer koolstofvrij te maken. De Europese industrie zal een belangrijke rol spelen bij deze transformatie.

Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)
Rechtsgrondslag
Artikel 194 over het energiebeleid en de artikelen 216 en 218 over externe betrekkingen in het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).
Praktische noodzaak van EU-optreden
De mededeling is gericht op de diplomatieke inzet van de EU om de wereldwijde klimaatactie en energietransitie te ondersteunen. Ze neemt de beginselen en regels in acht die van toepassing zijn op interne en externe beleidsinitiatieven van de EU, waaronder subsidiariteit. Het optreden van de EU zou doeltreffender kunnen zijn als zowel de EU-landen als de Europese instellingen hun acties in partnerlanden en -regio's buiten de EU coördineren, bijvoorbeeld via de Team Europa-aanpak.
B. Wat is het beoogde resultaat van het initiatief en hoe wordt dit bereikt?
Het doel van het initiatief is de wereldwijde klimaatactie te bevorderen door met onze partnerlanden samen te werken op het gebied van klimaat- en energiebeleid. In de strategie zullen acties en nieuwe vormen van betrokkenheid en partnerschappen in het kader van bilaterale of multilaterale samenwerking worden voorgesteld. In de Clean Industrial Deal van februari 2025 werd aangekondigd dat de EU een strategische aanpak van samenwerking op energiegebied moet volgen, met de nadruk op drie belangrijke gebieden: diplomatie, technische bijstand en economie. De strategische aanpak zal de inspanningen van de lidstaten op het niveau van landen en multilaterale organisaties bundelen. Hoewel de verwezenlijking van de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs vordert, blijft er een duidelijke achterstand in de uitvoering aanwezig. De EU zal zich blijven inzetten om de middelen en het momentum voor meer wereldwijde actie te vergroten en zal andere landen ervan overtuigen en steunen om haar voorbeeld te volgen, in overeenstemming met de eerste algemene inventarisatie in het kader van de Overeenkomst van Parijs. Het kan gaan om de volgende maatregelen: • Maatregelen om het multilateralisme te ondersteunen en allianties te vormen door de klimaat- en energieambitie in multi- en plurilaterale fora te vergroten en door allianties te vormen om ervoor te zorgen dat de belangrijkste klimaat- en energiedoelstellingen naar behoren worden verwezenlijkt. Een voorbeeld is het mondiaal forum voor energietransitie (Global Energy Transition Forum – GETF), dat voorzitter Von der Leyen begin 2025 heeft opgestart. • Maatregelen om wederzijds voordelige economische partnerschappen tot stand te brengen. Alle werelddelen moeten de transitie naar klimaatneutraliteit versnellen en de toenemende last van de klimaatverandering opvangen. De overgang naar duurzame, gediversifieerde en veerkrachtige industriële waardeketens is ook in het belang van onze partners. • Maatregelen om de bi- en plurilaterale samenwerking voor regelgeving en beleid met belangrijke landen en overheden en binnenlandse partijen te stimuleren. Zo steunt de EU de ontwikkeling van stimulerende kaders en de invoering van binnenlandse koolstofbeprijzing in verschillende rechtsgebieden, en bevordert ze een rechtvaardige energietransitie, het koolstofvrij maken van de industrie en hervormingen op de elektriciteitsmarkt.

• Maatregelen om financiering vrij te maken voor het koolstofvrij maken en de veerkracht op wereldniveau. Daartoe zou de EU haar inspanningen opvoeren voor meer financiering voor de aanpassing aan de klimaatverandering en om weerbaarheid tegen de gevolgen van de klimaatverandering op te bouwen. • Maatregelen voor samenwerking om problemen aan te pakken in verband met de toegang tot concessiemiddelen en subsidies voor kwetsbare landen, met name voor de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten in ontwikkeling. Vertrouwen op en samenwerken met instellingen zoals de Europese Investeringsbank en andere regionale banken en klimaatfondsen om nieuwe projecten te verbeteren en capaciteitsopbouw te steunen. Innovatieve instrumenten in het kader van de Global Gateway – waarbij het potentieel van garanties, blending en gestructureerde financiering wordt benut – bieden veelbelovende manieren om financiering aan te trekken en risico's te delen tussen verschillende partijen.
Waarschijnlijke effecten
De waarschijnlijke effecten hebben betrekking op de specifieke initiatieven die op de strategie kunnen volgen. Deze zullen afzonderlijk worden beoordeeld aan de hand van de eisen van betere regelgeving. De algemene verwachting is dat het initiatief zal helpen om de mondiale doelstellingen voor het koolstofvrij maken te verwezenlijken door het politieke momentum te behouden, regeringen en belanghebbenden erbij te betrekken, de wereldwijde investeringen in hernieuwbare energie, energie-efficiëntie en veerkracht te verhogen en ervoor te zorgen dat niemand aan zijn lot wordt overgelaten als gevolg van het beleid voor het koolstofvrij maken.
Toekomstige monitoring
Mogelijke vervolginiciatieven vallen onder de algemene regels voor evaluatie en toezicht.
C. Betere regelgeving
Effectbeoordeling
Aangezien dit een niet-wetgevend initiatief is, wordt er geen effectbeoordeling uitgevoerd. Eventuele aparte initiatieven om de strategie uit te voeren, moeten voldoen aan de eisen van betere regelgeving.
Raadplegingsstrategie
Sinds eind 2024 vinden er gerichte raadplegingen van belanghebbenden plaats. Die bestaan uit workshops en besprekingen met een brede gemeenschap van deskundigen, denktanks, ngo's en bedrijven. Dit verzoek om input sluit aan op die uitgebreide raadplegingen.
Waarom deze raadpleging?
Tijdens de raadplegingen worden gedetailleerde informatie, ideeën en praktische voorbeelden van belanghebbenden verzameld over de manier waarop de EU samen met haar partners in de hele wereld ernaar moet streven om de wereld ordelijk koolstofvrij te maken (waarbij de energievoorzieningszekerheid wordt gewaarborgd, energie betaalbaar blijft en de geopolitieke gevolgen binnen de perken worden gehouden). De verzamelde informatie wordt gebruikt als input bij de mededeling.
Doelgroep
Nationale autoriteiten in EU- en niet-EU-landen, internationale organisaties, de particuliere sector, de academische wereld en het maatschappelijk middenveld.